

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

ՀԱՅ ՀՈԳԵՎՈՐ ,
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԻ
ԵՎ ՊԱՐԵՂԱՆԱԿՆԵՐԻ ՍՇԱԿՈՒՄՆԵՐ
ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ՆԿԱԳԱԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

ՀԱՅ ՀՈԳԵՎՈՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԻ
ԵՎ ՊԱՐԵԴԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ
ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ՆՎԱԳԱԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

ՆԱՐԵԿԱՅԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2023

ՀՏԴ 78
ԳՄԴ 85.31
Դ 171

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

Դ 171

Հայ հոգևոր, ժողովրդական երգեր և պարեղանակներ կամերային
նվագախմբի համար / Դանիել Երաժիշտ.- Եր.:
«Նարեկացի» արվեստի միություն, 2023.- 76 էջ:

Ժողովածուում տեղ են գտել հայ հոգևոր, ժողովրդական երգերի և
պարեղանակների Դանիել Երաժիշտի մշակումները կամերային
նվագախմբի համար: Դրանցից մի մասը միավորված են սյուիտների
մեջ, որտեղ միահյուսված են իտալական համահունչ պարեղանակների
հետ: Ժողովածուն նպատակ ունի ընդլայնելու կամերային նվագախմբի
նվագացանկը:

ՀՏԴ 78
ԳՄԴ 85.31

ISMN 979-0-69380-360-6

ISBN 978-9939-9283-7-1

© Դանիել Երաժիշտ, 2023

© «Նարեկացի» արվեստի միություն, 2023

ՅԵՂԻՆԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ

Առաջին կամերային նվագախումբը Հայաստանում ստեղծվել է 1962թ.՝ անվանի ջութակահար Զարեհ Սահակյանցի (1933-1986 թթ.) ղեկավարությամբ: Այն ժամանակ երաժշտախումբը կոչվում էր Հայաստանի պետական կամերային անսամբլ (1975թ.-ից նվագախումբը ղեկավարել է Կոնստանդին Բաղդասարյանը, 1982-ից՝ Ռուբեն Ահարոնյանը): Նվագախմբի գործունեությունը, վերելքը ոգեշնչեց հայ կոմպոզիտորներին կերտելու կամերային ժանրի բազում գործեր: Յեղինակներն էին Ալեքսանդր Հարությունյանը, Էդգար Յովհաննիսյանը, Էդվարդ Բաղդասարյանը և այլք: Ինքը՝ Զ. Սահակյանցը նվագախմբի համար փոխադրեց մի շարք երկեր: Իսկ Կոմիտասի Պատարագի փոխադրությունը մանստրոյին հորդորել էր Վազգեն Վեհափառ Հայրապետը:

Յետագայում նվագախմբի նոր ղեկավար Արամ Ղարաբեկյանի պատվերով կոմպոզիտորները ստեղծեցին ևս 40 գործ: Յեղինակներից նշենք Ռուբեն Ալթունյանին, Ստեփան Շաքարյանին, Վաչե Շարաֆյանին: Այս ավանդույթը շարունակեց ներկայիս ղեկավար Վահան Մարտիրոսյանը, ով պատվիրեց նաև տողերիս հեղինակին երկու ստեղծագործություն, որոնք կատարվեցին 2017թ., Շվեյցարիայում: Նվագախումբն իր նվաճումներով շարունակում է կյանքի կոչել նորանոր ստեղծագործություններ: Այդ է վկայում նաև տվյալ ժողովածուն, որը նվիրված է Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբին:

Երաժշտական ստեղծագործության թեմայի՝ հիմնանյութի ընթացքը, զարգացումները, վայրիվերումները, «փորձությունները» և հանգրվանումը Բորիս Ասաֆևը բնորոշել է որպես «թեմայի ճակատագիր»: Սա հատկապես վառ կերպով արտահայտվում է սիմֆոնիաներում, սոնատներում, կոնցերտներում, որտեղ հիմնանյութը ենթարկվում է բազմապիսի տրանսֆորմացիաների: Երաժշտագետի այս բնորոշումը լայն առումով կարելի է տարածել նաև այս կամ այլ գործի փոխադրությունների, մշակումների, գործիքավորումների, դարից դար անցնող և տարբեր կոմպոզիտորների կողմից յուրովի օգտագործվող թեմաների վրա: Հատկանշական է այս իմաստով Արամ Խաչատրյանի «Սուսերով պարի» «ճակատագիրը»: Ընդամենը 11 ժամում ստեղծված այս գործը աննախադեպ արագությամբ տարածվեց աշխարհով մեկ: Տարածվեցին նաև այս պարի փոխադրությունները: Սկսեցին կատարել ամեն տեսակ նվագարաններով՝ ջութակով և դաշնամուրով, կիթառով, սաքսոֆոնով, տարբեր ժողովրդական գործիքներով, նվագախմբերի զանազան կազմերով և այլ հանդերձանքով՝ նույնիսկ երաժշտական սղոց նվագարանով:

Մեկ այլ «ճակատագիր» ունի Ահեղ դատաստանը խորհրդանշող «Dies irae» սեկվենցիան, որը ստեղծվել է 13-րդ դարում: Այս թեման օգտագործել են Բեռլիոզը, Լիստը, Սեն-Սանսը, Արամ Խաչատրյանը, Շոստակովիչը և այլք:

Այս ամենը վկայում է այն, որ արվեստի ստեղծագործությունը ոչ միայն ինքնաբավ արժեք է, այլ ունի նաև «վարակելու» հատկություն, ներուժ, որը «շղթայական ռեակցիայի» նման, ի զորու է կյանքի կոչել նորանոր ստեղծագործություններ:

Հայ կոմպոզիտորների համար նման ոգեշնչող աղբյուր է նաև ժողովրդական և հոգևոր երաժշտությունը: Այդ է վկայում նաև ներկայացվող ժողովածուն, որում տեղ են գտել Կոմիտասի «Գանձը», «Մեծացուցեն», «Մանուշակի» պարը, Անհայտ հեղինակի «Վարանիմ ի մեղաց» տաղը, Պետրոս Ղափանցու «Առաւօտեան քաղցր եւ անոյշ հովերն» երգը: Ինչ վերաբերվում է ժողովրդական երգերին և պարեղանակներին, ապա դրանք երկու կամ երեք նմուշներից կազմված նվագաշարեր են, յուրօրինակ սյուիտներ:

Ահավասիկ, «Ավետիս - Մուսալեռցիների պար - Սալտարելլո - Հոլվի կանչ - Պար», «Ուստի՛ կուգաս - Փահլևանի - Սալտարելլո», «Բաղ ու բաղչա - Պար», «Շատախի պար - Լօրկէ», «Յարուկ մունիմ - Մատիս մատնիքը», «Գորանի-Շեխանի»: Ինչո՞վ է պայմանավորված իտալական սալտարելլո պարի առկայությունը այս շարանվագներում: Հայկական և իտալական այս նույնաբնույթ պարեղանակները այնքան են միմյանց նման, որ կարելի է կարծել, թե նույն աղբյուրից են բխել, կամ էլ միմյանց ազդեցությունն են կրել: (Ի դեպ, իտալերեն «սալտարելլո» նշանակում է թռիչքներով պար: Թռիչքներով են պարում նաև հայկական «Փահլևանի» լարախաղացի պարը: Թռիչքներով են պարում նաև նորվեգական «Հալլինգ» պարը, սակայն հայկականը և իտալականը ավելի նման են: Նմանություն կարելի է նկատել նաև հայկական ժողովրդական «Հոլվի կանչ» մեղեդու, «Մուսալեռցիների պարի» 19-20 և «Սալտարելլոյի» 21-22 տակտերի մոտիվների միջև: Ի դեպ, նույն տրիխորդ-մոտիվով է սկսվում նաև Կոմիտասի «Ծիրանի ծառ» երգը: Ինչ վերաբերում է «Սալտարելլոյի» սկզբի երեք հնչյուններին, ապա դա նշված վերընթաց տրիխորդ - մոտիվի տարբերակն է: Ահա թե ինչու «Սալտարելլոն» այդքան համահունչ է հիշյալ նվագաշարի մյուս բաղադրիչներին, որոնց հետ միասին կազմում են կուռ, օրգանական ամբողջություն: Նույնը կարելի է ասել սալտարելլո պարունակող երկրորդ սյուիտի մասին:

Ինչո՞վ բացատրել այն, որ ներկայացվող սյուիտներում, պարերգերի կողքին տեղ են գտել ժողովրդական և հոգևոր երգեր: Չէ՞ որ սյուիտի դասական ժանրը բաղկացած է զուտ պարերից: Ի՞նչ խորհուրդ ունի իտալական և հայկական պարերի համակցումը: Այդ հարցերին պատասխանելու համար հարկ է հակիրճ մի պատմական էքսկուրս կատարել:

Հայտնի է, անցնելով զարգացման երկար ճանապարհ, սյուիտի ժանրը հասել է կատարելության Բախի և Հենդելի արվեստում: Սյուիտի հիմնական բաղադրիչները կոնտրաստային պարեղանակներն էին, որոնք ծագել և բյուրեղացել են տարբեր երկրների մշակույթներում: Օրինակ, ալեմանդան ձևավորվել է Գերմանիայում, կուրանտան՝ ֆրանսիայում, սարաբանդան՝ Իսպանիայում, ժիգան՝ Անգլիայում: Պարերի այս հիմնական շարքը համալրվում էր նաև այլ պարերով: Ամենաերկար

ճանապարհն է անցել և էվոլյուցիայի ենթարկել սարաբանդան:

Հանրագիտարանից տեղեկանում ենք, որ սարաբանդան ծագել է անդալուսյան «Բերքի պարից», կապեր է ունեցել մեքսիկական, ամերիկյան հնդկացիների, մուլատների պարերի հետ: Ըստ միջնադարյան աղբյուրների, սկզբում սարաբանդան «կայտառ, չարաճճի, կրակոտ պար էր, որը կատարվում էր թմբուկի և կաստանյետների ուղեկցությամբ... Նշվում է նաև, որ Պեդրո դե Ֆրեջոյի ստեղծած սարաբանդան երգվել է հուղարկավորության ժամանակ (1569թ.)» (Музыкальная энциклопедия, Москва, 1978, т. 4, стр. 848-849): Այսպես, փոփոխվում էր սարաբանդայի բնույթը: Հետագայում, Իսպանիայում, Ֆրանսիայում, պարը ձեռք է բերել հանդիսավոր, վեհաշուք, սգո, խոհական բնույթ: Այսպիսով, այդ պարում, ինչպես մի կիզակետում, միաձուլվեցին տարբեր մշակույթների, տարբեր ժողովուրդների բնավորության յուրահատկություններ:

Տեղին է հիշել Հայնրիխ Հայնեի հետևյալ միտքը: Անդրադառնալով փիլիսոփա Յոհան Հերդերի գործունեությանը, նա նշել է. «Հերդերը դիտում էր ամբողջ մարդկությունը որպես մի վիթխարի տավիղ՝ մեծ վարպետի ձեռքում: Յուրաքանչյուր ժողովուրդ նրան թվում էր այդ վիթխարի տավիղի յուրովի լարված մի լար և նա ընկալում էր դրա տարբեր հնչյունների համապարփակ հարմոնիան» (Л. М. Кессель, Гете и “Западно – восточный диван”, Москва, 1973, стр. 27):

Նման մի փոքրիկ «տավիղ է» և սյուիտ երաժշտաձևը, որը նույնպես խորհրդանշում է ժողովուրդների բարեկամությունը և համերաշխությունը, ինչը այդքան կարևոր է մեր անհանգիստ ժամանակներում: Համամարդկային այդ տավիղում հայ ժողովուրդը նույնպես իր լարն ունի, որի ձայնը տարածվում է աշխարհով մեկ, թողնելով իր բարերար ազդեցությունը այլ ժողովուրդների մշակույթի վրա:

Առհասարակ, եվրոպական մշակույթի վրա գործած հայկականի ազդեցության մասին շատերն են գրել, օրինակ, Նիկողայոս Մառը, Յոզեֆ Ստրոֆգոլսկին, Թամարա Լիվանովան և այլք: Այս մասին Վալենտինա Կոնենը գրել է. «Գրիգորյան խորալը, որը կաթոլիկ պաշտոներգության և դրանով հանդերձ, հիշյալ ժամանակաշրջանի եվրոպական մասնագիտացված երաժշտության հիմքն է, գոյացել է հայկական Պատարագի ուղղակի ազդեցությամբ» (В. Конен, Значение внеевропейских культур для профессиональных композиторских школ XX века, «Советская музыка», М. 1971, N. 10, стр. 51): Երաժշտագետի այս պնդումը համոզիչ է դառնում, եթե նկատի առնենք այն, որ ավելի քան 20 հայերի Հռոմի եկեղեցին դասել է սրբերի կարգը:

Ի՞նչ ճանապարհներով է հայոց մշակույթը թափանցել Իտալիա: Հայ-իտալական առնչությունների մասին առաջին տեղեկությունները վերաբերվում են 6-րդ դարին, երբ բյուզանդական բանակի հայկական զորամասերը՝ Ներսես Պատրիկի հրամանատարությամբ Իտալիան ազատեցին գոթերից: Ներսեսը 13 տարի շարունակ եղել է Իտալիայի փոխարքան: «VII դարում Իտալիայի փոխարքաներից է եղել Իսահակ Հայկազը... Նա փոխարքայության պաշտոնը ստանձնել է 625 թվականից և պաշտոնավարել է մինչև 643 թվականը»: (Ա. Աբրահամյան, Համառոտ ուրվագիծ հայ գաղթօջախների պատմության, Հայպետհրատ, Երևան, 1964, էջ 275): Ըստ Ա. Աբրահամյանի, բացի զինվորականությունից, Իտալիայում ապաստան են գտել հայ

վաճառականները և գաղթականները, որոնք տարբեր քաղաքներում հիմնում էին համայնքներ, Հայոց տներ: «Միայն 13-14 դդ. Միլանում, Բոլոնիայում, Նեապոլում և այլուր հիմնել են 14 եկեղեցիներ: Իտալիայի հին և բնակչաշատ գաղթօջախներից է հանդիսացել Ճենովան... ուր կողք-կողքի ապրել են հայերը և ճենովացիները» (Անդ, էջ 282): 13-րդ դարից ծովային անցուդարձ է սկսվում Իտալիայի և Կիլիկյան Հայաստանի միջև, աշխուժանում է առևտուրը:

Այսքանն էլ բավական է, որպեսզի պարզ լինի, թե ինչպես կարող էր 14-րդ դարում ձևավորված իտալական սալտարելլոն կրել Կիլիկյան Մուսալեռում տարածված պարեղանակի ազդեցությունը: (Չի բացառվում, որ իտալահայերը այն պարում էին իտալական «ակցենտով»):

Ժողովածուում տեղ գտած մյուս սյուիտի մեկ այլ սալտարելլոն միահյուսել ենք «Փահլևանի» պարի հետ, որը տարածված էր Արևելյան Հայաստանում: Իտալական և հայկական պարերի միահյուսումը խորհրդանշում է արևելյան և արևմտյան մշակույթների ներդաշնակությունը, ինչը հանճարեղորեն իրականացրել է Արամ Խաչատրյանը: Այս առումով հատկանշական է կոմպոզիտորի «Պարային սյուիտը», որտեղ նա սիմֆոնիզացրել է, փնջել հայկական, վրացական, ուզբեկական և այլ մեղեդիներ:

Ամփոփելով, նշենք, որ հույս ենք տածում, որ այս ժողովածուն փոքր ինչ կնպաստի Կամերային նվագախմբերի երկացանկի ընդլայնմանը:

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ՆՎԱԳԱՆՄԲԻ
ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 60-ԱՄՅԱԿԻՆ

ՍՅՈՒՑ N°1

ԱՎԵՏԻՍ

Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Con calore ♩ ± 56

Violin Solo

Violin I

Violin II

Viola

Violincello

Contrabass

Vin. S.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

attacca

©

ՄՈՒՍԱԼԵՌՑԻՆԵՐԻ ՊԱՐ

Energico ♩ ± 84

14

(Flauto)

Violin I

(Oboe)

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

20

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

mp

mp

f

mp

f

pizz.

mp

pizz.

mp

pizz.

mf

mf

pizz.

mf

pizz.

mf

arco

mf

arco

mf

tr

tr

tr

tr

27

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

arco

pizz.

pizz.

pizz.

34.

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

3

3

b

[illegible]

48

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

tr

pizz.

arco

arco

arco

55 *pizz.* 43 *mp* *arco*

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc. *pizz.* *arco*

Cb. *pizz.* (*pizz.*)

62

(Fl.)

Vln. I

(Ob.) *tr*

Vln. II *tr*

Vla.

Vc.

Cb. *arco*

attacca

Saltarello

69 unis.

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.)

Vla.

Vc. arco

Cb. pizz.

77

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.)

Vla.

Vc.

Cb.

86

1.

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.) div.

Vla.

Vc. pizz.

Cb.

Adagio, molto rubato

Հովիւի կանչ (The call of the shepherd)

95

2. Solo

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.)

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

pizz.

3

103

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.)

Vla.

3

109

Tutti

Vln. I (Fl.)

Vln. II (Ob.)

Vla.

Vc.

Cb.

f

f

Tempo I (♩ ± 84)

117

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

arco

arco

pizz.

arco

pizz.

125

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

arco

arco

arco

133

(Fl.) *pizz.*

Vln. I *mp*

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc. *pizz.*

Cb. *pizz.*

arco

arco

(pizz.)

140

(Fl.)

Vln. I

(Ob.)

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

2x rit.

2x rit.

2x rit.

2x rit.

2x rit.

2x rit.

arco

ԲԱՂ ՈՒ ԲԱՂՉԱ

Ժողովրդական
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Cantabile ♩ = 44

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

mp dolce

mp dolce

pizz.

mp

pizz.

mp

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

arco

arco

pizz.

5

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

pizz. *arco*

arco *pizz.*

7

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

arco *pizz.*

pizz.

9

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

11

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

pizz.

pizz.

13

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

15

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

morendo

rit.

arco

pizz.

arco

morendo

rit.

attacca

Allegro (♩ = 88)

17

Vln. I *mf*

Vln II *pizz.* *mf*

Vla. *pizz.* *mf*

Vc. *pizz.* *mf*

Cb. *pizz.* *mf*

21

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

26

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

31

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

arco

arco

pizz.

35

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

39

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

44

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

pizz.

49

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

53

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

pizz

arco

pizz

57

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

arco

pizz

pizz

61

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz

66

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

70

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

arco

75

Vln. I

Vln II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

pizz.

arco

ԳԱՆՁ

Կոմիտաս
Փոխադրությունը՝ Դանիել Երաժշտի

Լայն $\text{♩} \pm 60$

Մորմորնով

Violin I

Violin II

Viola

V-Cello

Contrabass

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

11

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

16

Յարտումով և տառապագին

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

ff

f

f

f

20

Խուլ կակիծով

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

pp

pp

p

p

attacca

ՄԵԾԱՅՈՒՄՔ

Աշխարհ ♩ ± 96

24

Vln. I *mf* *p* *mf*

Vln. II *mf* *p* *mf*

Viola *mf* *p* *mf*

Vc. *mf* *p* *mf*

Cb. *mf* *p* *mf*

Խանդավառ

28

Vln. I *mf*

Vln. II *mf*

Viola *mf*

Vc. *mf*

Cb. *mf*

Գորովալի

33

Vln. I *mp*

Vln. II *mp*

Viola *mp*

Vc. *mp*

Cb. *mp*

Սրտաբռնի

37

Vln. I *f* *rit.*

Vln. II *f* *rit.*

Viola *f* *rit.*

Vc. *f* *rit.*

Cb. *f* *rit.*

ԳՈՐԱՆԻ ԵՎ ՇԵԽԱՆԻ

Adagio, rubato ♩ ≈ 63

Ժողովրդական
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Violin I

div. *mf*

Violin II

div. *mp*

Viola

pizz. *mp*

Violoncello

mp

Contrabass

mp

Vln. I

mf

Vln. II

arco *mf*

Vla.

Vc.

Cb.

10

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

rit.

rit.

rit.

rit.

rit.

rit.

Allegro ♩ = 88

14

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

mf

19

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

Measures 19-23. Vln. I: Measure 19 has a whole rest. Measure 20 has a quarter rest, followed by an eighth-note ascending scale (G4, A4, B4, C5), a half note D5, and a quarter rest. Measure 21 has a whole rest. Measure 22 has a quarter rest, followed by an eighth-note descending scale (C5, B4, A4, G4), a half note F#4, and a quarter rest. Measure 23 has a whole rest. Vln. II: Measure 19 has a whole rest. Measure 20 has a whole rest. Measure 21 has a whole rest. Measure 22 has a quarter rest, followed by an eighth-note ascending scale (G4, A4, B4, C5), a half note D5, and a quarter rest. Measure 23 has a whole rest. Vla.: Measure 19 has a quarter note G3, eighth note F#3, quarter note E3, and quarter note D3. Measure 20 has a quarter note C3, quarter rest, and quarter note D3. Measure 21 has a quarter note E3, eighth note D3, eighth note C3, quarter note B2, eighth note A2, eighth note G2, quarter note F#2, and quarter note E2. Measure 22 has a quarter note D2, eighth note C2, eighth note B1, quarter note A1, eighth note G1, eighth note F#1, quarter note E1, and quarter note D1. Measure 23 has a quarter note C1, eighth note B1, eighth note A1, quarter note G1, eighth note F#1, eighth note E1, quarter note D1, and quarter note C1. Vc.: Measure 19 has a whole note G2. Measure 20 has a quarter note F#2, quarter rest, and quarter note G2. Measure 21 has a quarter note A2, eighth note G2, eighth note F#2, quarter note E2, eighth note D2, eighth note C2, quarter note B1, and quarter note A1. Measure 22 has a quarter note G1, eighth note F#1, eighth note E1, quarter note D1, eighth note C1, eighth note B1, quarter note A1, and quarter note G1. Measure 23 has a quarter note F#1, eighth note E1, eighth note D1, quarter note C1, eighth note B1, eighth note A1, quarter note G1, and quarter note F#1. Cb.: Measure 19 has a whole note G2. Measure 20 has a quarter note F#2, quarter rest, and quarter note G2. Measure 21 has a quarter note A2, eighth note G2, eighth note F#2, quarter note E2, eighth note D2, eighth note C2, quarter note B1, and quarter note A1. Measure 22 has a quarter note G1, eighth note F#1, eighth note E1, quarter note D1, eighth note C1, eighth note B1, quarter note A1, and quarter note G1. Measure 23 has a quarter note F#1, eighth note E1, eighth note D1, quarter note C1, eighth note B1, eighth note A1, quarter note G1, and quarter note F#1.

24

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

Measures 24-27. Vln. I: Measure 24 has a whole rest. Measure 25 has a whole rest. Measure 26 has a whole rest. Measure 27 has a quarter rest, followed by an eighth-note ascending scale (G4, A4), and a quarter note B4. Vln. II: Measure 24 has a quarter note G4, eighth note F#4, eighth note E4, quarter note D4, and quarter note C4. Measure 25 has a whole rest. Measure 26 has a whole rest. Measure 27 has a quarter rest, followed by an eighth-note ascending scale (G4, A4), and a quarter note B4. Vla.: Measure 24 has a whole note G3. Measure 25 has a quarter note F#3, quarter note E3, and quarter note D3. Measure 26 has a quarter note C3, quarter note B2, quarter note A2, and quarter note G2. Measure 27 has a quarter note F#2, quarter note E2, quarter note D2, and quarter note C2. Vc.: Measure 24 has a quarter note G2, eighth note F#2, eighth note E2, quarter note D2, eighth note C2, eighth note B1, quarter note A1, and quarter note G1. Measure 25 has a quarter note F#1, eighth note E1, eighth note D1, quarter note C1, eighth note B1, eighth note A1, quarter note G1, and quarter note F#1. Measure 26 has a quarter note E1, eighth note D1, eighth note C1, quarter note B1, eighth note A1, eighth note G1, quarter note F#1, and quarter note E1. Measure 27 has a quarter note D1, eighth note C1, eighth note B1, quarter note A1, eighth note G1, eighth note F#1, quarter note E1, and quarter note D1. Cb.: Measure 24 has a quarter note G2, eighth note F#2, eighth note E2, quarter note D2, eighth note C2, eighth note B1, quarter note A1, and quarter note G1. Measure 25 has a quarter note F#1, eighth note E1, eighth note D1, quarter note C1, eighth note B1, eighth note A1, quarter note G1, and quarter note F#1. Measure 26 has a quarter note E1, eighth note D1, eighth note C1, quarter note B1, eighth note A1, eighth note G1, quarter note F#1, and quarter note E1. Measure 27 has a quarter note D1, eighth note C1, eighth note B1, quarter note A1, eighth note G1, eighth note F#1, quarter note E1, and quarter note D1.

28

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

p

p

p

p

32

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

mp

mp

mp

36

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

Trill (tr) in Vln. I, measure 36.

41 unis.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

Unison (unis.) marking above Vln. I, measure 41.

45

Vln. I

div. *f* *tr*

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

50

Vln. I

rit.

Vln. II

unis. *rit.*

Vla.

rit.

Vc.

rit.

Cb.

rit.

Adagio

54 Solo

Vln. I *mp* *rit.*

Vc. *p* *rit.*

Cb. *p* *rit.*

Allegro

Tutti

59

Vln. I *mf* *accel.*

div. *mf* *accel.*

Vln. II *pizz.* *arco* *mf* *accel.*

div. *pizz.* *arco* *mf* *accel.*

Vla. *pizz.* *arco* *fp* *sfz* *accel.*

Vc. *pizz.* *arco* *mf* *fp* *accel.*

Cb. *pizz.* *arco* *mf* *fp* *accel.*

63

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

pizz.

pizz.

ՄԱՆՈՒՇԱԿԻ

Կոմիտաս
Փոխադրությունը՝ Դանիել Երաժշտի

Grazioso

Violin I

Violin II

Viola

V-Cello

C-Bass

7

Vln. I

Viola

Vc.

Cb.

13

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

mf

pizz.

arco

p

mf

pizz.

arco

p

mp

pizz.

p

arco

pizz.

19

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

f

f

pizz.

mp

25

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

mf

mf

pizz.

arco

pizz.

arco

arco

pizz.

mp

p

arco

p

31

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

mp

arco

pizz.

arco

pizz.

arco

pizz.

pizz.

37

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

pizz.

arco

pizz.

arco

pizz.

arco

43

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

pp

pizz.

arco

pp

arco

pp

pp

pizz.

pp

49

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

arco

pizz.

73

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

pp

mf

pp

arco

pp

mf

pp

79

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

f

f

f

f

f

84

Vln. I

Vln. II

Viola

Vc.

Cb.

arco

89

Vln. I *f* *pizz.* *mp*

Vln. II *f*

Viola *f* *mf*

Vc. *f* *arco* *mf*

Cb. *f* *mf*

95

Vln. I *p* *arco*

Vln. II *p* *pizz.* *p*

Viola *p* *pizz.*

Vc. *p*

Cb. *p*

101

Vln. I *p*

Vln. II *p*

Viola *mp*

Vc.

Cb.

107

Vln. I *mf* *p*

Vln. II *mf* *p*

112

Vln. I *f*

Vln. II *f*

Viola *f* *arco*

Vc. *f* *arco*

Cb. *f*

116

Vln. I *rit.* *Solo* *Altri* *p*

Vln. II *pizz.* *p*

Viola *rit.* *pizz.* *p*

Vc. *pizz.* *p*

Cb. *pizz.* *p*

ՀԱՏԱԽԻ ՊԱՐ ԵՎ ԼՕՐԿԷ

Ժողովրդական
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Allegretto ♩. = 56

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

11

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

mf *espress.*

p

mf *espress.*

p

3

3

16

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

p

mf

pizz.

21

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

25

Vln. I *p*

Vln. II *mf*

Vla.

Vc.

Cb.

29

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

33

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

37

Vln. II *espress.*

Vla. *pizz.* *arco*

Vc. *pizz.* *arco* *p*

Cb. *arco* *p*

3

41

Vln. I *pizz.* *p*

Vln. II *mf*

Vla. *pizz.*

Vc.

Cb.

45

Vln. I *arco*

Vln. II *mf* *arco*

Vla. *arco*

Vc.

Cb.

rit.

rit.

rit.

rit.

rit.

attacca

49 (♩.=♩)

Vln. II *mp* *mf* *pizz.*

Vla. *pizz.*

Vc. *mp* *pizz.*

Cb. *arco* *mp* *pizz.*

53

Vln. I *mf*

Vln. II

Vla. *arco*

Vc.

Cb.

57

Vln. I

Vln. II

Vla. *pizz.*

Vc. *arco*

61

Vln. I *f*

Vln. II *f*

Vla. *pizz. f*

Vc. *f*

Cb. *f*

65

Vln. I *accel.*

Vln. II *accel.*

Vla. *arco accel.*

Vc. *accel.*

Cb. *accel.*

ՏԱՂ

Պետրոս Ղափանցի (18 դ.)
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Rubato, cantabile ♩ ±60

The musical score is written for five instruments: Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The tempo is marked 'Rubato, cantabile' with a metronome marking of ♩ ±60. The score is divided into two systems. The first system contains measures 1 through 5, and the second system contains measures 6 through 10. The time signature changes from 3/4 to 4/4 and back to 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings like 'mf' and 'p'. There are also fingerings indicated by numbers 3, 5, and 6.

10

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

arco

3

3

14

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

Solo poco animato

p

pp

p

pp

3

19

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

3

3

6

22 *Tutti*
poco piu mosso

Vln. I *mf*

Vln. II *mp*

Vla. *mp*

Vc. *mp*

Cb. *mp*

27

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

31

Vln. I *rit.*

Vln. II *rit.*

Vla. *rit.*

Vc. *rit.*

Cb. *rit.*

ՍՅՈՒՏ N°2

ՌԻՍԻՔ ԿՈՒԳԱՍ
ԵՎ
ՓԱՅԼԵՎԱՆԻ - ՍԱԼՏԱՐԵԼԼՈ

Ժողովրդական
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Amabile ♩ = 54

Violin I

Violin II

Viola

Cello

Contrabass

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

1.

2.

pizz.

attacca

Allegro ♩. = 108

11

Vln. I *mf*

Vln. II *mf*

Vla. *mf*

Vc. *mf* *arco*

17

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc. *mf*

Cb.

23

Vln. I

Vln. II *pizz. (ad lib.)*

Vla.

Vc. *pizz.*

Cb. *pizz.*

30

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

37

Vln. I

Vln. II

Vla. *pizz. (ad lib.)*

Vc.

Cb.

44

(Solo Vln. I)

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla. *arco*

Vc. *arco*

Cb.

51

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

p

pizz. (ad lib.)

pizz.

pizz.

57 unis.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

mf

arco

arco

63

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

pizz.

70

Vln. I

Vln. II

Vla. *pizz. (ad lib.)*

Vc.

Cb.

77

Vln. I *pizz. (ad lib.)*

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

84

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

91 *arco*

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

98

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

105

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz. (ad lib.)

arco

arco

arco

112

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

pizz.

arco

pizz.

pizz.

119 unis.

Vln. I

Vln. II

Vla.

125

pizz.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

arco

131

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

137

f

f

f

pizz.

f

pizz.

f

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

143

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

149

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

pizz.

155

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

161

Vln. I Solo

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

arco

ՎԱՐԱՆԻՄ Ի ՄԵՂԱՅ

ՏԱՂ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԱՅ

Անանուն
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Maestoso, rubato ♩ ±54

Solo Violin I *mf*

Altri

Violin II *p*

Viola *p*

Violoncello *p*

Contrabass *p*

S.

Vln. I

A.

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

4

7

S.

Vln. I

A.

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

11

S.

Vln. I

A.

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

allarg.

allarg.

allarg.

allarg.

allarg.

allarg.

mf

15 unis. *mp*

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

19

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

23

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

allarg. div.

allarg.

allarg.

allarg.

allarg.

Animato con maestria

27

S.

Vln. I

A.

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

f

f

f

f

f

f

34

S. allarg.

Vln. I allarg.

A. allarg.

Vln. II allarg.

Vla. allarg.

Vc. allarg.

Cb. allarg.

ՅԱՐՈՒԿ Մ'ՈՒՆԻՄ ԵՎ ՄԱՏԻՍ ՄԱՏՆԻՔԸ

Ժողովրդական
Մշակումը՝ Դանիել Երաժշտի

Amabile ♩±76

Violin I

Violin II

Viola

V-cello
C-bass

8

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

14

rit.

a tempo

1.

2.

20

Vln. I

Solo

Altri

mp

pizz.

p

Vln. II

p

Vla.

p

Vc.
Cb.

p

24

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

28

Vln. I

div.

mf

arco

pizz.

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

32 *rit.* **a tempo**

Vln. I

Vln. II

Vla. *rit.* **a tempo**
arco

Vc.
Cb. *rit.* **a tempo**

36 **unis.**

Vln. I

Vln. II

Vla. *pizz.*

Vc.
Cb.

40 *rit.* **a tempo** *rit.*

Vln. I

Vln. II *rit.* **a tempo** *rit.*

Vla. *rit.* **a tempo**
arco *rit.*

Vc.
Cb. *rit.* **a tempo** *rit.*

attacca

Allegretto ♩ = 112

45

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

mf

mp

p

49

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

mf

mp

§

53

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

Solo
flag.

Altri

57

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

arco

pizz.

61

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

65

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.
Cb.

Fine

69 *div.*
f

Vln. I

Vln. II *mf*

Vla. *mf*

Vc. *Cb. arco*
mf

73 *unis.*
mf

Vln. I

Vln. II *mp*

Vla. *pizz.*
mf

Vc. *mp*

Cb. *pizz.* *arco*

Dal § al Fine

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Հեղինակի կողմից	3
2.	Սյուիտ N°1	7
3.	Բաղ ու բաղձա	16
4.	Գանձ և Մեծացուսցէ (Կոմիտաս)	24
5.	Գորանի և Շեխանի	28
6.	Մանուշակի (Կոմիտաս)	36
7.	Շատախի պար և Լօրկէ	43
8.	Տաղ (Պետրոս Ղափանցի)	49
9.	Սյուիտ N°2	52
10.	Վարանիմ ի մեղաց	62
11.	Յարուկ մ'ունիմ և Մատիս մատնիքը	68

ԴԱՆԻԵԼ ԵՐԱԺԻՇՏ

ՀԱՅ ՀՈԳԵՎՈՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԻ ԵՎ ՊԱՐԵՂԱՆԱԿՆԵՐԻ
ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ՆՎԱԳԱԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

Նարեկացի արվեստի միություն
Երևան, 2023

Երաժշտական խմբագիր՝ **Գոհար Դանիելյան**

Ձևավորող և էջադրող՝ **Մարտիրոս Դոլմաջյան**

Նոտաշար՝ **Մարինա Միերյան**

Տպագրության պատրաստեց **Ռուբեն Խաչատրյանը**

Գործադիր պրոդյուսեր՝ **Նարեկ Յարութիւնեան**

© Դանիել Երաժիշտ, 2023

© «Նարեկացի» արվեստի միություն, 2023

ISMN 979-0-69380-360-6

ISBN 978-9939-9283-7-1

